

Chassidisch inzicht in Parasjat Sjemot 5772

Avrahams beloning – in gelijke mate

„Ik zal dit volk gunst doen vinden in de ogen van de Egyptenaren, en wanneer zij vertrekken zullen jullie niet leeg [met lege handen] gaan,” vertelt G-d aan Mosjé in deze afdeling van Tora, Sjemot.

Volgens de Midrasj beloofde G-d dat de Egyptenaren vrijwillig de Joden bij hun vertrek gouden en zilveren geschenken gaven „zodat Avraham niet zou kunnen beweren dat G-d wel het eerste deel van het verbond – dat zij slaven zouden zijn – had vervuld, maar niet het tweede deel – „en daarna zullen zij uittrekken met grote rijkdommen.”

Deze verklaring is echter onvoldoende. Hoe kon dit de enige reden zijn dat G-d Zijn belofte gestand deed? Houdt G-d zich niet altijd aan al Zijn beloften, zoals er staat geschreven: „Want G-d is geen mens die valsheid vertelt”?

De verklaring:

De grote hoeveelheid goud en zilver die aan de Joden gegeven werd vlak voor hun vertrek had een dubbel doel: de Egyptenaren te straffen voor hun wreedheid en om de Joden te belonen voor hun 210 jaar van slavenarbeid. Maar welke van die twee was het voornaamste doel – beloning of straf?

Was het voordeel dat het Joodse volk verkreeg ondergeschikt aan het voornaamste doel van het straffen van de Egyptenaren of was hun verrijking het primaire doel en het resulterende verlies van de Egyptenaren slechts secundair?

De Talmoed vermeldt dat in de tijd van Alexander de Grote de Egyptenaren eisetten dat de Joden de rijkdommen, die zij generaties daarvoor verworven hadden, zouden teruggeven.

Het antwoord van Geviha ben Pesita, de leider van de Joden, was dat het goud en zilver de Joden rechtmatig toekwam als „het loon voor de zeshonderduizend die jullie in slavernij gehouden hebben in Egypte.”

Dit antwoord geeft ons inzicht waarom het noodzakelijk was dat de Joden „gunst zouden vinden in de ogen van de Egyptenaren,” en waarom Avrahams eventuele klacht weerlegd moest worden

Opdat er volledige gerechtigheid zou zijn wilde G-d dat het Joodse volk beloond zou worden op dezelfde open manier als waarop Avrahams dienst geleid werd in de wereld.

Net zoals heel de mensheid getuige was geweest van de slavernij van het Joodse volk, zo ook was het noodzakelijk dat de hele wereld zou zien dat de Egyptenaren herstelbetalingen zouden doen uit eigen vrije wil.

Chassidische filosofie verklaart dat de diepere betekenis van de „grote rijkdom” waarmee het Joodse volk uit Egypte trok, bestond uit „vonken van G-ddelijkheid”, die in Egypte waren verborgen.

De dienst van het Joodse volk stelde deze vonken in staat te worden verlost en teruggebracht naar hun G-ddelijke bron boven.

Niettemin was het primaire doel van de hele ervaring in Egypte een verbetering van de Joden zelf, terwijl de verheffing van de vonken slechts secundair was. Want het diepere doel van de ballingschap was de geestelijke verheffing die daarmee bereikt werd, de voornaamste reden waarom de Joden in ballingschap gaan.